

بررسی اثر سه ماده ضد عفونی کننده بر ویروس هپاتیت B

دکتر سکینه آرامی^۱ - دکتر محمدرضا آقاصادقی^۲ - دکتر معصومه حسینی طباطبایی^۳ - دکتر حجت درویش پور^۴ -
دکتر صدیقه شیخزاده^۴

- ۱- استادیار گروه آموزشی ترمیمی و زیبایی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران
- ۲- دانشیار گروه آموزشی هپاتیت و ایدز، انستیتو پاستور ایران، تهران، ایران
- ۳- دانشیار گروه آموزشی ترمیمی و زیبایی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران
- ۴- دستیار تخصصی گروه آموزشی ارتودنتیکس، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران

The Viral Efficacy of three Disinfectants on Hepatitis B virus

Sakineh Arami¹, Mohamadreza Aghasadeghi², Masome Hasani Tabatabaie³, Hojat Darvishpour^{4†},
Sedigheh Sheikhzadeh⁴

- 1- Assistant Profesor, Department of Operative Dentistry, School of Dentistry, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
- 2- Associate Profesor, Department of Virology, Pasteur Institute of Iran, Tehran, Iran
- 3- Associate Profesor, Department of Operative Dentistry, School of Dentistry, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
- 4[†]- Post-graduate Student, Department of Orthodontics, School of Dentistry, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran (hojatkakhki@gmail.com)

Background and Aims: Hepatitis B is an important infection route in dentistry calling for different disinfectants to be used to prevent its transmission. The aim of this study was to compare the effects of chemical disinfectants (FD366, ISORAPID and 5% sodium hypochlorite 2/100) to remove hepatitis B infections from the dental surfaces.

Materials and Methods: In this experimental laboratory trial, serum of 10 HBV patients was poured into microtubes, FD366, ISORAPID and hypochlorite disinfectants were added to them. PCR experiments with viral diagnostic kits were used to diagnose the virus genome. Real time PCR evaluated after incubation with the disinfectants. The reductions occurred in the viral load of hepatitis B were statistically analyzed using Kruskal-wallis and Mann-Whitney U tests.

Results: No significant antiviral efficacy was noted following the application of FD366 and ISORAPID disinfectants ($P=0/07$). However, hypochlorite showed the most efficacy to disinfect hepatitis B and a significant difference was being found among them ($P<0.0001$).

Conclusion: Under the study limitations, disinfectants of FD366 and ISORAPID disinfectants did not show adequate efficacy to remove the hepatitis B virus.

Key Words: Hepatitis B, Disinfection, Surface

Journal of Dental Medicine-Tehran University of Medical Sciences 2015;27(4):259-64

مؤلف مسوول: نشانی: تهران - انتهای کارگر شمالی بعد از انرژی اتمی - دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران - گروه آموزشی ارتودنتیکس
تلفن: ۰۲۱-۸۸۰۱۵۹۵۰ نشانی الکترونیک: hojatkakhki@gmail.com

چکیده

زمینه و هدف: ویروس هپاتیت B، از عوامل عفونی در مطب‌های دندانپزشکی می‌باشد. بنابراین، تلاش می‌گردد به کمک مواد ضدعفونی کننده مختلف از انتقال آن جلوگیری شود. محصولات شیمیایی مختلفی برای حذف آلودگی‌های ویروسی از سطوح دندانپزشکی ابداع شده و ادعاهایی درباره برتری آنها مطرح است که همگی نیازمند بررسی‌های علمی هستند. هدف تحقیق حاضر تعیین اثرات ضدویروسی مواد ضدعفونی کننده مختلف (ISORAPID، FD366 و هیپوکلریت سدیم ۲/۱۰۰٪ از محلول ۵٪) بر سطوح کار دندانپزشکی آلوده به ویروس هپاتیت بود.

روش بررسی: در این تحقیق تجربی- آزمایشگاهی، در آزمایشگاه ویروژنی انسیتو پاستور ایران، سرم ۱۰ بیمار مبتلا به HBV در درون میکروتیوب‌ها ریخته و مواد ضدعفونی کننده ISORAPID، FD366 و هیپوکلریت سدیم ۲/۱۰۰٪ از محلول ۵٪ با نسبت یک به یک به آن‌ها اضافه شدند. برای تشخیص ژنوم ویروس از کیت‌های تشخیص ویروسی با روش PCR استفاده شد. آب به عنوان کنترل منفی و هیپوکلریت سدیم ۵٪ هم به عنوان کنترل مثبت استفاده شد. ابتدا میزان تیترو ویروس (Viral load) سرم بیماران با کیت تجاری Real time PCR محاسبه شد و بعد از آنکوباسیون با مواد مذکور، میزان تیترو ویروس‌ها مجدداً محاسبه گردید. میزان کاهش روی داده در غلظت ویروس هپاتیت با آزمون‌های Kruskal-Wallis و Mann-Whitney U مقایسه گردید.

یافته‌ها: اثرات ضدویروسی مشخصی توسط عوامل ضدعفونی کننده ISORAPID و FD366 دیده نشد ($P=0/07$). اما، هیپوکلریت سدیم از نظر کارایی بر ویروس هپاتیت B، بیشترین اثرات را داشت و تفاوت‌های آماری معنی‌داری بین آن‌ها مشاهده گردید ($P<0/0001$).

نتیجه‌گیری: مواد ضدعفونی کننده ISORAPID و FD366 کارایی آشکاری بر نمونه‌های ویروس هپاتیت نداشتند.

کلید واژه‌ها: هپاتیت B، ضدعفونی، سطوح

وصول: ۹۳/۰۱/۰۱ اصلاح نهایی: ۹۳/۰۹/۰۲ تأیید چاپ: ۹۳/۰۹/۲۲

مقدمه

برخی از وسایل و سطوح کار دندانپزشکی، قابل استریل کردن نیستند، ضرورت کاربرد مواد ضدعفونی کننده برای این مقاصد مشخص می‌گردد. مواد ضدعفونی کننده انواع مختلفی دارند که در مطالعه حاضر به بررسی دو نوع آن شامل ترکیبات آمونیوم چهار تایی و هیپوکلریت‌ها پرداخته شده است. ترکیبات آمونیوم چهار تایی از دسته مواد دترژانت می‌باشد. این مواد با کاهش کشش سطحی موجب تمیز شدن سطوح میگردند و خاصیت ضد میکروبی آن‌ها بطور عمده با تغییر در سد اسمزی دیواره سلولی صورت می‌گیرد. لازم به ذکر است که دترژنت‌ها شامل سه دسته کلی ترکیبات غیریونی، آنیونی و کاتیونی هستند که ترکیبات آمونیوم چهار تایی در دسته ضدعفونی کننده‌های کاتیونیک جای می‌گیرند. این ترکیبات در غلظت‌های پایین‌تر از دترژنت‌های آنیونیک خاصیت ضد میکروبی داشته و مثل بقیه دترژنت‌ها محل اثرشان احتمالاً دیواره سلولی است. داده‌های علمی زیادی موجودند که نشان دهنده بی‌اثر بودن این مواد شیمیایی در مقابل پاتوژن‌هایی مثل ویروس هپاتیت B است (۶). هیپوکلریت‌ها هم به علل مختلفی چون قدرت بالای ضد میکروبی، عدم بجا گذاشتن پس مانده‌های سمی، کاربرد آسان و مقرون به صرفه بودن، قدیمی‌ترین و پرمصرف‌ترین ترکیبات در ضدعفونی نمودن به روش شیمیایی هستند. هیپوکلریت سدیم به صورت مایع در دسترس است و غلظت آن در محلول مادر

Runnel، ۲۳ بیماری شایع و خطرناک عفونی را که از طریق اعمال دندانپزشکی قابل سرایت هستند شناسایی نمود (۱). ویروس هپاتیت B یکی از عوامل اصلی مرگ و میر و ناتوانی در جهان به شمار می‌رود که افزایش بروز مرگ و میر مربوط به آن سبب افزایش آگاهی جهانی در رابطه با ریسک Cross infection این ویروس در دندانپزشکی شده است (۲). در ایران، ۴۰٪ افراد جامعه با این ویروس تماس داشته، حدود ۳٪ جمعیت کشور حامل ویروس هپاتیت B بوده و حدود ۳۰۰ هزار نفر مبتلا به بیماری مزمن کبدی ناشی از این ویروس هستند. این ویروس بسیار مقاوم بوده و می‌تواند در لخته خشک خونی به مدت ۳ تا ۴ هفته و در شرایط دمایی اتاق به طور معمول تا ۷ روز زنده بماند (۳). در این زمان ممکن است ویروس به طور غیرمستقیم از طریق اشیاء آلوده به افراد سالم انتقال یابد (۴) در محیط کار دندانپزشکی، کارکنان دندانپزشکی در معرض بیشترین ریسک ابتلا از طریق سرایت این ویروس هستند (۲،۵). بنابراین تمام ترشحات بدنی و خون را بایستی به عنوان منبع بالقوه عوامل بیولوژیک خطرناک به حساب آورد و پروسه‌های کنترل عفونت را بر روی آن‌ها به انجام رساند (۵). از طرفی سطوح آلوده به HBV سرایت بیماری را در صورت نداشتن تماس آشکار پوستی و مخاطی توجیه می‌نماید، از آنجا که

هیپوکلریت سدیم ۱ به ۱۰۰ ضدعفونی شده بودند، در یک نمونه آلودگی حذف نشد (۱۳).

موضوع مهم دقت در تأثیر واقعی یک ماده ضدعفونی کننده می باشد، چراکه سازندگان این مواد گاهی ادعاهای اغراق آمیزی در مورد محصولات خود می نمایند. هدف از این تحقیق بررسی میزان اثربخشی ماده ضدعفونی کننده FD366، ISORAPID و محلول هیپوکلریت سدیم با رقت ۲٪ از محلول ۵/۲۵٪ در گندزدایی سطوح آلوده به ویروس هپاتیت B بود.

روش بررسی

در این تحقیق تجربی آزمایشگاهی، با مراجعه به انستیتو پاستور ایران و انتخاب ۱۰ نمونه سرم (۱۳) آلوده به HBV، آن‌ها را در درون میکروتیوب‌ها ریخته و دو ماده ضدعفونی کننده از دسته ترکیبات ۴ تایی آمونیوم شامل FD366 (با ترکیب شیمیایی ۱- پروپانول، دی متیل آلکیل بنزیل آمونیوم کلراید و آب، ساخت شرکت (Durr dental, Germany), ISORAPID) (با ترکیب شیمیایی ۱- پروپانول، اتانول، آلکیل دی‌متیل پلی‌آمونیم پروپیونات و آب، ساخت شرکت (Oro clean chemie, Switzerland) و هیپوکلریت سدیم ۲/۱۰۰ از محلول ۵٪ (Paknaz, Iran) به نسبت یک به یک به آن اضافه شد. پس از گذشت زمان توصیه شده توسط کارخانه سازنده، مراحل PCR انجام شد. لازم به ذکر است زمان توصیه شده برای هیپوکلریت سدیم بر اساس مطالعات اثربخشی این ماده بود (۱۴). علاوه بر این، از آب معمولی به عنوان گروه کنترل منفی و از محلول هیپوکلریت سدیم ۵٪ (Paknaz, Iran) هم به عنوان گروه کنترل مثبت استفاده شد. به منظور انجام تست، در ابتدا، میزان تیترو ویروس (Virus load) سرم بیماران با استفاده از کیت تجاری PCR Real time محاسبه شده (۱۵) و بعد از انکوباسیون با مواد مذکور، مجدداً میزان تیترو ویروس‌ها محاسبه گردید. در نتیجه، میزان اثربخشی مواد تعیین گردید.

پس از انجام PCR و تهیه میکروتیوب‌های سه‌گانه از هر فرد براساس ۳ ماده ضدعفونی کننده و ثبت نتایج، داده‌ها جمع‌آوری شدند. میزان کاهش روی داده‌ها در غلظت ویروس هپاتیت B با آزمون‌های Mann-Whitney U و Kruskal-Wallis مقایسه گردید.

معمولاً ۵/۲۵٪ است. مرکز کنترل بیماری‌ها در آمریکا غلظت PPM ۵۰۰ تا ۵۰۰۰ آن را به عنوان ماده‌ای مؤثر جهت از بین بردن ویروس هپاتیت B توصیه نموده است و حتی نشان داده شده است که غلظت ۱/۰٪ این محلول پس از ۱۰ دقیقه می‌تواند HBV را غیرفعال نماید (۷). از ترکیبات ضدعفونی کننده می‌توان به اشکال مختلف مانند غوطه‌ورسازی، اسپری و فوم‌های آغشته به ماده ضدعفونی کننده استفاده کرد. البته، تأثیر هر یک از این روش‌ها به فاکتورهای متعددی بستگی دارد که عبارتند از نوع و تعداد میکروارگانیسم‌های آلوده کننده، غلظت ماده شیمیایی، مدت تماس با ماده شیمیایی و میزان خون یا بزاق موجود بر روی وسایل (۸).

کلیه روش‌های استریلیزاسیون موجب تخریب ویروس هپاتیت B می‌شوند، ولی این ویروس در برابر اشعه UV، اتر و الکل مقاوم می‌باشد (۹). از طرفی عدم توانایی کشت این ویروس در محیط‌های آزمایشگاهی، موجب محدود شدن تعداد تحقیقات برای بررسی اثرات ضدعفونی کننده‌های مختلف روی آن شده و محققان را مجبور به استفاده از مدل‌های حیوانی ویروس و یا استفاده از روش‌هایی نظیر PCR نموده است. از این رو، در سال‌های اخیر تردیدهایی درباره کارایی برخی مواد ضدعفونی کننده در برابر ویروس HBV ایجاد شده است (۱۰).

Ito و همکاران اثرات اتانول بر خصوصیات آنتی‌ژن‌های سطحی HBV را ارزیابی کردند. هیچ HBV DNA در نمونه‌های درمان شده با هیپوکلریت سدیم ۱٪ شناسایی نشد ولی در تمام نمونه‌های تحت درمان با اتانول، باقی مانده بود (۱۱).

Roberts و همکاران اثرات یک ماده ضدعفونی کننده تحت عنوان Ortho-Phthal Aldehyde (OPA) بر عفونت‌های HBV و HCV را بررسی کردند و در مجموع، نتیجه گرفتند که محلول OPA بر ویروس‌های جایگزین ویروس B و C انسانی مؤثر بوده است (۱۲).

Arami و همکاران اثرات سه نوع ماده ضدعفونی کننده بر آلودگی HBV (هیپوکلریت سدیم با رقت ۱ به ۱۰۰ از محلول ۵٪ هیپوکلریت سدیم، هیپوکلریت سدیم با رقت ۱ به ۱۰ از محلول ۵٪ هیپوکلریت سدیم و دکونکس ۵۰AF) را بررسی کردند. در این مطالعه در تمامی نمونه‌های مربوط به رقت‌های ۱ به ۱۰ از محلول ۵٪ هیپوکلریت سدیم، تخریب DNA ویروس صورت گرفت، ولی در نمونه‌هایی که با

جدول ۱- شاخص های پراکندگی مرکزی میزان کاهش غلظت ویروس به دنبال کاربرد مواد ضدعفونی کننده مختلف

ماده ضدعفونی کننده	تعداد	میانگین درصد کاهش تیترو ویروس	انحراف معیار	حداقل درصد کاهش تیترو ویروس	حداکثر درصد کاهش تیترو ویروس
هیپوکلریت سدیم ۲/۱۰۰ از محلول ۵٪	۱۰	۹۹/۹۹	۰/۰۰۴۷۳	۹۹/۹۸	۱۰۰/۰
FD366	۱۰	۳۵/۰۹	۲/۵۷	۲۸/۵۲	۴۴/۶۶
ISORAPID	۱۰	۶۲/۸۰	۲/۵۳	۵۹/۹۸	۶۵/۲۶

یافته‌ها

اثرات ضد ویروسی مشخصی در کاربرد عوامل ضدعفونی کننده FD366 و ISORAPID دیده نشد. با این حال، هیپوکلریت سدیم از نظر کارایی بر ویروس هپاتیت B، بیشترین اثرات را داشته و تفاوت های آماری معنی داری بین آنها مشاهده گردید ($P < 0.0001$) (جدول ۱). آزمون آنالیز واریانس دوطرفه در این زمینه نشان داد، تفاوت های آماری معنی داری به دنبال استفاده از مواد ضدعفونی کننده مختلف ($P < 0.0001$) و نیز غلظت های مختلف اولیه ویروس ($P < 0.0001$) از نظر مقادیر کاهش غلظت ویروس وجود داشته است. علاوه بر این، آزمون مقایسه های متعدد Tamhane نشان داد، تفاوت های معنی داری بین دو به دوی مواد ضدعفونی کننده از نظر میانگین کاهش غلظت ویروس هپاتیت وجود داشته است (در تمامی موارد: $P < 0.0001$).

بحث و نتیجه گیری

ویروس های هپاتیت B و C به عنوان تهدیدهای اساسی برای زندگی بشر در جوامع مختلف بوده و ۳۵۰ میلیون ناقل مزمن HBV و ۱۷۰ میلیون ناقل مزمن HCV در دنیا شناسایی شده اند. بیشتر این بیماران در معرض ریسک بروز سیروز کبدی و کارسینوم Hepatocellular قرار دارند. علاوه بر این، بهترین روش برای مقابله با ویروس هپاتیت B، ضدعفونی و محدود کردن ریسک انتقال ویروس و نیز قطع زنجیره عفونت ناشی از انتشار آن در مطبها و کلینیک های دندانپزشکی است (۱۲). ویروس هپاتیت B، علی رغم این که در مواردی در برابر برخی عوامل مقاومت نشان داده است، از مقاومت بالایی برخوردار نیست و ضدعفونی کننده های قوی تر مانند گلو تار آلدهید آبی ۲٪ بر آن مؤثر هستند (۱۰). براساس نتایج تحقیق

حاضر؛ کارایی روی ویروسی FD و ISORAPID ضعیف برآورد گردید. براین اساس این فرضیه مطرح گردید که در مورد مواد شیمیایی FD و ISO اثر ویروسی محدود می توانست ناشی از تأثیر روی سایر ساختارهای ویروس (و نه لزوماً DNA) باشد، بنابراین با PCR احتمالاً نتوان در رابطه با اثر ویروسی این مواد قضاوت نمود. در بررسی خصوصیات ضدویروسی محلول هیپوکلریت سدیم مشخص گردید که محلول هیپوکلریت سدیم بیشترین اثرات ویروسی را داشته است. بنابراین با توجه به این که ویروس هپاتیت B در تعداد حداقل ۱۰۰۰۰۰ بر میلی لیتر قابلیت انتقال عفونت دارد (۱۵) می توان به صورت اطمینان بخشی از هیپوکلریت سدیم با رقت ۲/۱۰۰ از محلول ۵/۲۵٪ به عنوان ضدعفونی کننده سطوح طبق توصیه CDC استفاده نمود.

هیپوکلریت سدیم از نظر سازمان هایی مانند ADA (American Dental Association) و CDC (Center for Disease Control) برای ضدعفونی شیمیایی سطوح آلوده به ویروس های هپاتیت قابل قبول ارزیابی شده است. در تحقیقی که با هدف بررسی اثرات مواد ضدعفونی مختلف روی فعالیت DNA پلیمرز ویروس هپاتیت B انجام شد، مشخص گردید هیپوکلریت سدیم حاوی ۲۵۰۰ ppm کلرین یا بیشتر در ۱ دقیقه باعث غیرفعال شدن آشکار فعالیت DNA پلیمرز HBV شده بود (۱۶).

Leontiou و همکاران نتایج ضدعفونی فرزهای الماسی دندانپزشکی آلوده به ویروس هپاتیت B را بررسی و نشان دادند ترکیبات ضدعفونی TBS حاوی کلرین بیشترین اثرات ضدعفونی را بر این ویروس داشته اند (۱۷). Van Engelenburg و همکاران هم طیف فعالیت ضدویروسی یک مخلوط الکلی در غلظت بالا را بررسی و گزارش کردند، ضدعفونی با استفاده از الکل در غلظت های بالا اثرات ضدویروسی قوی بر ویروس های با منشاء خونی داشته است (۱۸).

عفونت‌ها مطرح بوده و مشکلی که از آن به عنوان عفونت‌های بیمارستانی یاد می‌شود، باعث بروز مشکلات زیاد برای بیماران و کادر درمانی و به مخاطره افتادن سلامت آن‌ها شده است. عوامل مختلف بیماری‌زا مانند باکتری‌ها، ویروس‌ها و قارچ‌ها می‌توانند منشاء عفونت در محیط‌های کار دندانپزشکی باشند. اضافه بر این، بسیاری از این عوامل فرصت‌طلب بوده و در میزبان حساس، قادر به ایجاد بیماری هستند. بنابراین برحسب شرایط فردی بیمار مانند ضعف سیستم ایمنی یا به کارگیری روش‌های تهاجمی درمانی که در نتیجه آن‌ها بسیاری از مکانیسم‌های دفاعی طبیعی بدن دور زده می‌شود، استعداد افراد برای کسب آلودگی‌ها از محیط متغیر خواهد بود. در نتیجه، فاکتورهای بیماری‌زا به خصوص عوامل فرصت‌طلب موجود در فلور طبیعی بدن بیمار و سایر افراد می‌توانند به فرد مستعد منتقل شده و عفونت‌زایی ایجاد شود. بر این اساس، کنترل آلودگی در محیط‌های حساس درمانی مانند کلینیک‌های دندانپزشکی با گردش روزانه بالای بیمار از اولویت و اهمیت ویژه برخوردار هستند. انتقال آلودگی از طریق تجهیزات و ابزار دندانپزشکی نیز به عنوان یکی از منابع انتقال عفونت بوده و محلول‌ها و مواد ضدعفونی‌کننده مختلفی نیز برای ضدعفونی آن‌ها و ممانعت از انتقال عفونت از طریق آن‌ها ارایه شده است. علی‌رغم نتایج قابل قبول به دست آمده از محصولات ضد میکروبی مختلف، باید توجه داشت که با استفاده از مواد و محلول‌های ضدعفونی‌کننده در قالب فرم‌های مختلف، تنها سطوح از آلودگی‌های احتمالی پاک می‌شود. علاوه بر این، با توجه به تغییر سوش‌های متداول عفونت‌زا در محیط‌های درمانی در طول زمان و پیدایش گونه‌های مقاوم و در عین حال پاتوژن، نگرانی در مورد ایجاد مقاومت در برابر آنتی‌بیوتیک‌ها و مواد ضدعفونی‌کننده همواره احساس می‌گردد. در نتیجه، انجام مطالعات متعدد برای دستیابی به مواد ضدعفونی‌کننده جدید و استفاده از تجربیات شرکت‌ها و مؤسسات موفق در این زمینه همچنان ضرورت دارند.

تشکر و قدردانی

مطالعه حاضر با همکاری بخش ویروس شناسی انستیتو پاستور ایران و در قالب طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی تهران با شماره ۱۴۲۶۷-۶۹-۰۳-۹۰ به انجام رسید. بدین وسیله از مسئولین و همکاران انستیتو پاستور ایران تشکر و قدردانی می‌گردد.

Roberts و همکاران اثرات یک ماده ضدعفونی‌کننده قوی تحت عنوان Ortho-Phthal Aldehyde (OPA) بر عفونت‌های HBV و HCV انسانی را با استفاده از جایگزین‌های حیوانی این ویروس یعنی ویروس‌های DHBV (ویروس هپاتیت B اردک) و BVDV (ویروس اسهال ویروسی گاوی) بررسی و گزارش کردند. محلول OPA بر ویروس‌های جایگزین ویروس B و C انسانی مؤثر بوده است (۱۲). علاوه بر این، Arami و همکاران اثرات سه ماده ضدعفونی‌کننده بر آلودگی HBV (هیپوکلیت سدیم با رقت ۱ به ۱۰۰ از محلول ۵٪ هیپوکلیت سدیم، هیپوکلیت سدیم با رقت ۱ به ۱۰ از محلول ۵٪ هیپوکلیت سدیم و دکونکس AF ۵۰) را بررسی و نشان دادند، در نمونه‌های مربوط به رقت‌های ۱ به ۱۰ از محلول ۵٪ هیپوکلیت سدیم، تخریب DNA ویروس صورت گرفته بود (۱۳). در تحقیق اخیر، در نمونه‌هایی که با هیپوکلیت سدیم ۱ به ۱۰۰ ضدعفونی شده بودند، در یک نمونه آلودگی حذف نشد (۱/۱۱٪). در مطالعه دیگری که اثر چند ماده ضدعفونی‌کننده روی فعالیت DNA پلیمرز HBV بررسی شد، نشان داده شد که هیپوکلیت سدیم حاوی 2500ppm کلرین، در یک دقیقه باعث غیرفعال شدن فعالیت DNA پلیمرز و غیرفعال نمودن ویروس می‌گردد که این نتایج هم جهت با مطالعه حاضر بود (۱۹). Weber و همکاران هم در مطالعه‌ای به بررسی اثر مواد ضدعفونی‌کننده در صورت حضور و عدم حضور خون پرداخت و نشان داد که در صورت فقدان خون قابل مشاهده، سطوح می‌توانند با هیپوکلیت سدیم رقیق شده ۱/۱۰۰، فنل یا ترکیبات آمونیوم چهارتایی ضدعفونی گردند (۲۰). نتایج این مطالعات در مورد هیپوکلیت سدیم هم راستا با مطالعه حاضر است و اختلاف مشاهده شده در رابطه با اثر ضد ویروسی ترکیبات آمونیوم چهارتایی را بایستی در روش‌های آزمایشگاهی متفاوت این مطالعات جستجو نمود، چرا که اثر ضدویروسی این مواد به طور غالب در کنش‌های غشا سلولی می‌باشد و ممکن است DNA ویروسی در عین غیرفعال شدن ویروس بدون تغییر باقی بماند.

به هر حال از آنجا که کلینیک‌ها و مطب‌های دندانپزشکی محلی برای مداوا و درمان بیماران به شمار می‌رود، خود این مکان‌ها نباید عاملی برای انتقال بیماری باشند. از بدو تجمع بیماران در مکان‌های درمانی تا به امروز، محیط‌های درمانی به عنوان کانون بسیاری از

منابع:

- 1- Fahim R, Gupta K, Narang S. Infection Control in Prosthodontics. *J Dent Peer*. 2013;1(1):51-7.
- 2- Setia S, Gambhir RS, Kapoor V. Hepatitis B and C infection: clinical implications in dental practice. *Eur Gen Dent*. 2013;2(1):13-9.
- 3- Samra R K, Bhide SV. Efficacy of Different Disinfectant Systems on Alginate and Addition Silicone Impression Materials of Indian and International Origin: A Comparative Evaluation. *J Indian Prosthodont Soc*. 2010; 10(3):182-9.
- 4- Mighani G, Razavi M, Afhami SH, Mirsalehiyan A, Daneshvar SH. *Practical Guide to Infection Control in Dentistry*, 1st ed. Besat publication. 2004:31-5.
- 5- Su J, Deng XH, Sun Z. A 10-year survey of compliance with recommended procedures for infection control by dentists in Beijing. *Inter Dent J*. 2012; 62(3): 148-53.
- 6- Andrews TK. Quaternary ammonium terpolymeras. *US Patent*. 1985;4:304-8.
- 7- Memaryan M, Fazeli MR, Azimnezhad A. The effect of different concentrations of sodium hypochlorite for disinfection Alginate Impression. *J Dent Sch*. 2005 23(3):515-20.
- 8- Cottone JA, Terezhalmay GT, Molinari JA. *Practical infection control in dentistry*. 2nd ed. Baltimore: Williams and Wilkins;1996:373.
- 9- Bond WW, Favero MS, Petersen NJ, Ebert JW. Inactivation of hepatitis B virus by intermediate to high level disinfectant chemicals. *J Clin Microbiol*. 1983;18(3):535-8.
- 10- Rutala WA, Cole EC. Ineffectiveness of hospital disinfectants against bacteria, a collaborative study. *J Infect Control*. 1987;8(12):501-6.
- 11- Ito K, Kajiura T, Abe K. Effect of Ethanol on antigenicity of hepatitis B virus envelope proteins. *Jpn J Infect Dis*. 2002;55(4):117-21.
- 12- Roberts CG, Chan-Myers HB, Favero MS. Virucidal activity of ortho-phthalaldehyde solutions against hepatitis B and C viruses. *Am J Infect Control*. 2008;36(3):223-36.
- 13- Arami S, Tavasoti M, Nadeali MA. Evaluation of the effect of three disinfectants on removing HBV contamination. *J Dent Med*. 2005;19(1):84-90.
- 14- Berg JM, Stryer L, Tymoczko JL. *Biochemistry*. 5th Ed. New York: WH Freeman and Company;2002.
- 15- Jame R, Eliss E, Myron R. *Contemporary oral and maxillofacial surgery*, 5th ed. Elsevier; 2008:60.
- 16- Nath N, Fang CT, Dodd RY. Inactivation of DNA-polymerase associated with hepatitis B virus. *J Med Virol*. 1982;10(2):131-40.
- 17- Leontiou AP, Coogan MM, Aspinall S. Disinfection of dental diamond burs contaminated with hepatitis B virus. *J Prosthet Dent*. 1999;82(3):332-5.
- 18- Van Engelenburg FA, Terpstra FG, Schuitemaker H, Moorer WR. The virucidal spectrum of a high concentration alcohol mixture. *J Hosp Infect*. 2002;51(2):121-5.
- 19- Nath N, Fang CT, Dodd RY. Inactivation of DNA-polymerase associated with hepatitis B virus. *J Med Virol*. 1982;10(2):131-40.
- 20- Weber DJ, Barbee SL, Sobsey MD, Rutala WA. The effect of blood on the antiviral activity of sodium hypochlorite, a phenolic and a quaternary ammonium compound. *Infect Control Hosp Epidemiol*. 1999;20(12):821-7.